

Canadisk gyldenris (*Solidago canadensis*)

Videnskabeligt navn: *Solidago canadensis*

Synonymer: *Solidago altissima*, *Solidago canadensis* ssp. *altissima*, *Solidago canadensis* var. *scabra*

Kaldenavn: Canadisk gyldenris

Status i Danmark: Invasiv

Omfattet af: Den nationale liste over invasive arter¹⁵

Canadisk gyldenris. Foto: Finn Okkels

Beskrivelse

Canadisk gyldenris er en 30-150 cm høj flerårig urt tilhørende kurvblomstfamilien. Arten er bestandsdannende og har mange små gule blomsterkurve siddende mange sammen i store ensidigt stillede blomsterstande^{1,2}. Stænglen er tæt korthåret foroven og glat forneden. Bladene, der sidder spredt, er ustilkede, smalt lancetformede, med takket kant og på undersiden hårede¹. Randkronerne er af samme længde som skivekronerne og kortere end de 2-3 mm lange kurvblade^{1,4}.

Forvekslingsmuligheder

Canadisk gyldenris kan forveksles med den hjemmehørende art almindelig gyldenris (*Solidago virgaurea*) og den ikke-hjemmehørende art sildig gyldenris (*S. gigantea*). Almindelig gyldenris er ofte mindre (25–100 cm høj) end canadisk gyldenris og har betydeligt større blomster med randkroner, der er ca. 7 mm lange, der sidder få sammen i en lodret top^{1,4}. Sildig gyldenris er væsentlig højere (50–250 cm) end canadisk gyldenris og har kun hår på bladstrengene hvor canadisk gyldenris har hår på hele bladundersiden. Derudover er stænglen glat og blålugget og randkronerne er tydeligt længere end skivekronerne. Kurvsvøbladene er hos sildig gyldenris 3,5-5 mm^{1,4}.

Spredningsvej og udbredelse

Canadisk gyldenris er hjemmehørende i Nordamerika. Den har været dyrket som prydblade i Danmark siden 1840'erne. Arten har siden spredt sig og de første forvildede eksemplarer blev fundet i Charlottenlund ved København i 1848. Den er i dag almindelig i det meste af landet men dog hyppigere i Nordsjælland og sjældnere i Nord-, Vest- og Syddjylland. Arten er registreret i 657 af 1300 Atlas Flora Danica ruder. Canadisk gyldenris er på den nationale liste og må ikke længere handles eller udsættes i naturen.

Datagrundlag for artens invasive status i Danmark

Vi benytter en skala fra 0-3 til at vurdere arterne i forhold til de seks parametre spredningspotentiale, levestedets bevarings- og naturværdi, påvirkningen på hjemmehørende arter, påvirkning på økosystemfunktioner, økonomiske effekter og helbredseffekter. 0 svarer til ingen, 1 svarer til lav, 2 svarer til middel og 3 svarer til høj påvirkning. Kvaliteten af data, der ligger til grund for vurderingen,

angives på en firetrins skala: meget sikker (empiriske, kvantitative data for arten), sikker (overvejende kvalitative data for arten), middel (udelukkende kvalitative data), usikker (få eller ingen data).

	Sprednings- potentiale	Levestedets bevarings- og naturværdi	Påvirkning af hjemme- hørende arter	Påvirkning af økosystem- funktioner	Økonomiske effekter	Helbreds effekter
Score	3	2	3	2	1	0
Datakvalitet	Meget sikker	Sikker	Meget sikker	Meget sikker	Usikker	Sikker

Spredningspotentiale: 3 (høj). Spredningspotentialet for canadisk gyldenris er vurderet til høj. Arten spreder sig både via frø og ved rhizomer og kan danne tætte kloner. Nye kloner, der dannes via af rhizomer, mister i løbet af få år forbindelsen til moderplanten⁶. Canadisk gyldenris kan gendannes ud fra rhizomfragmenter, men evnen til dette er væsentlig dårligere hos canadisk gyldenris sammenlignet med sildig gyldenris⁷. Planten reproducerer sig effektivt via frø og kan producere op til 49.000 frø pr. kvadratmeter pr år³. Frøene, der har fnok, spredes langt med vinden³. Frøene spirer dårligt i etableret vegetation, men hvor der opstår små åbninger øges etableringen af planten signifikant³.

Levestedets bevarings- og naturværdi: 2 (middel). Levestedets bevarings- og naturværdi er for canadisk gyldenris vurderet til middel, idet arten overvejende forekommer i menneskepåvirkede habitater som ruderater, grusgrave, fyldjord, baneskrænter og brakmarker, men den forekommer også blandt andet på enge og overdrev, der er under tilgroning, samt i kanten af rørsumpe⁵.

Påvirkning af hjemmehørende arter: 3 (høj). Påvirkningen af hjemmehørende arter er for canadisk gyldenris vurderet til høj. Undersøgelser har dokumenteret at invasion af arten reducerer artsdiversiteten af hjemmehørende planter, bier, sommerfugle og biller og i nogle tilfælde også svirrefluer^{8,9}. Effekten på hjemmehørende planter skyldes, at canadisk gyldenris har arbuskulær mychorrhiza, der hjælper arten med at optage næringsstoffer¹⁰. Arten udskiller desuden en lang række stoffer med allelopatisk effekt, hvilket anses for en væsentlig grund til påvirkningen af jordbundsfauna såvel som planter¹¹. Arten kan hybridisere med almindelig gyldenris, men hybrider ses sjældent, sandsynligvis fordi blomstringsperioden for arterne er forskellig^{1,5}.

Påvirkning af økosystemfunktioner: 2 (middel). Påvirkning på økosystemfunktioner er for canadisk gyldenris vurderet til middel, idet arten påvirker jordbundsforholdene betydeligt. Således har man fundet reduceret total-kvælstof, total-fosfor, nitrat og ammonium indhold samt lavere pH. ligesom jordens stabilitet påvirkes negativt¹².

Økonomiske effekter: 1 (lav). Økonomiske effekter af canadisk gyldenris er vurderet til lav. Der findes ingen opgørelser af omkostningerne ved fjernelse af arten. Arten anses for vanskelig at bekæmpe². Der foretages kun begrænset bekæmpelse fx i forbindelse med slåning af vejkanter.

Helbredseffekter: 0 (ingen). Canadisk gyldenris kan i sjældne tilfælde forårsage høfeber, men ikke i særligt udtalt grad og kun under bestemte vejrforhold¹³, hvorfor det vurderes at arten ikke har helbredseffekter.

Kilder

- ¹ Mossberg, B., Stenberg, L. 2003. Den nye nordiske flora. Gyldendal.
- ² Jensen, J.K., Svart, H.E. 2008. Invasive planter - uønskede planter. Natur og Museum 3.
- ³ Meyer, A.H., Schmid, B. 1999. Seed dynamics and seedling establishment in the invading perennial *Solidago altissima* under different experimental treatments. *Journal of Ecology* 87, 28-41.
- ⁴ Hansen, K. 1991. Dansk feltflora. Gyldendal, København.
- ⁵ Hartvig, P. 2015. Atlas Flora Danica. Gyldendal, København.
- ⁶ Togerson How, S., Abrahamson, W.G., Zivitz, M.J. Disintegration of clonal connections in *Solidago altissima* (Compositae). *Bulletin of the Torrey Botanical Club* 121(4), 338-344.
- ⁷ Weber, E. 2011. Strong regeneration ability from rhizome fragments in two invasive clonal plants (*Solidago canadensis* and *S. gigantea*). *Biological Invasions* 13, 2947-2955.
- ⁸ Fenesi, A., Vágási, C.I., Beldam, M., Földesi, R., Kolcsár, L.-P., Shapiro, J.T., Török, E., Kovács-Hostyánszki, A. 2015. *Solidago canadensis* impacts on native plant and pollinator communities in different-aged old fields. *Basic and Applied Ecology* 16, 335-346.
- ⁹ de Groot, M., Klejn, D., Jogan, N. 2007. Species groups occupying different trophic levels respond differently to the invasion of semi-natural vegetation by *Solidago canadensis*. *Biological Conservation* 136(4), 612-617.
- ¹⁰ Dong, L.-J., Ma, L.-N., He, W.-M. 2021. Arbuscular mycorrhizal fungi help explain invasion success of *Solidago canadensis*. *Applied Soil Ecology* 157, <https://doi.org/10.1016/j.apsoil.2020.103763>.
- ¹¹ Abhilasha, D., Quintana, N., Vicanco, J., Joshi, J. 2008. Do allelopathic compounds in invasive *Solidago canadensis* s.l. restrain the native European flora? *Journal of Ecology* 96, 993-1001.
- ¹² Zhang, C.B., Wang, J., Qian, B.Y., Li, W.H. 2009. Effects of invader *Solidago canadensis* on soil properties. *Applied Soil Ecology* 43, 163-169.
- ¹³ Kabuce, N. and Priede, N. 2010. NOBANIS – Invasive Alien Species Fact Sheet – *Solidago canadensis*. – From: Online Database of the European Network on Invasive Alien Species - NOBANIS www.nobanis.org, <https://www.nobanis.org/globalassets/speciesinfo/s/solidago-canadensis/solidago-canadensis.pdf>.
- ¹⁴ Miljøstyrelsen 2017. Handlingsplan mod invasive arter. Miljø- og Fødevareministeriet, Miljøstyrelsen.
- ¹⁵ Bekendtgørelse om forebyggelse og håndtering af introduktion og spredning af invasive ikkehjemmehørende arter på EU-listen og om en national liste med handelsforbud m.v. over for invasive arter (BEK nr. 1285 af 12/11/2018) <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2018/1285>.